

alles wat ten bate van de kinderen wordt gedaan of wordt voorgesteld, zeker ook meer op den steun van die medici kunnen rekenen.

Deze opwekking daartoe is echter nog wel noodig; want vrijwel alle dergelijke vereenigingen en inrichtingen lijden aan chronisch geldgebrek, zooals trouwens bij ons vrijwel alle inrichtingen, ziekenhuizen, etc. ten behoeve van kinderen met deze onaangename kwaal hebben te worstelen.

In zooverre is er tenminste van de consultatie-bureau's meer heil en blijvend nut te verwachten, dan van de sanatoria, dat zij ons veel meer in aanraking zullen brengen met de gezinnen der lijders, en dus ook met de kinderen. Zij zullen ons veel meer onder de oogen brengen, dat „Prevention is better than cure”; dat opkeeren beter is, dan heinen en stutten van hetgeen toch reeds half verloren is.

Groningen, 10 Februari 1905.

G. SCHELTEMA.

HET GEMOEDSBEZWAAR TEGEN DE PERFORATIE DER VRUCHT.

Naar aanleiding van het artikel van Prof. KOUWER over „Stoornis der baring door hydrocephalus der vrucht” voorkomend in het n^o. van 28 Januari jl. voel ik mij gedrongen om eënige plaatsruimte te verzoeken. Ik heb het bewuste artikel met veel belangstelling en instemming gelezen en het is verre van mij om kritiek uit te oefenen op den wetenschappelijke inhoud ervan; het zijn de mededeelingen, die gedaan worden in verband met de dogmatische gemoedsbezwaren van onze Roomsch-Katholieke collega's, die mij drijven.

De gevaren, welke de parturiens bedreigen door die gemoedsbezwaren, komen door de mededeelingen van Prof. KOUWER weêr duidelijk aan het licht. De geneesheer, die religieuze bezwaren heeft tegen de gangbare medische opvattingen, brengt in vele gevallen de moeder in doodsgevaar, zonder daardoor een kinderleven te kunnen redden; en aan dat gevaar worden niet alleen Roomsch-Katholieke ouders maar ook andersdenkenden blootgesteld.

Toen ik las wat prof. KOUWER mededeelt op blz. 229 en 230 over het geval (Toc. 1904 n°. 134), waarbij de Roomsch-Katholieke assistent, die gedurende de afwezigheid van den hoogleeraar de verantwoordelijke persoon was, allerlei manipulaties verrichtte, die medisch niet verdedigbaar waren omdat zij groot gevaar opleverden voor de vrouw, vroeg ik mij af: wist de patiënte dat zij behandeld zou worden volgens de regelen van een verloskunde of Roomsch-dogmatischen grondslag en had zij met volle kennis van zaken daartoe haar toestemming gegeven? Wist zij dat de behandelende geneesheer in een academisch ziekenhuis zoo roekeloos met haar leven zoude omspringen? Zoo niet, dan vind ik een dergelijke handelwijze onverdedigbaar.

De assistent van Prof. KOUWER is, volgens den hoogleeraar, een zeer bekwaam man en hij kan dus meer wagen dan een minder ervaren obstetricus, terwijl de omgeving, waarin hij opereerde, zeer gunstig was. Vandaar dan ook dat het kraambed normaal verliep; maar stel nu dat hetzelfde geval voorkwam in ongunstiger omgeving met een minder geroutineerd obstetricus, maar met dezelfde dogmatische bezwaren. Waarschijnlijk zou de vrouw er niet zoo goed arkomen

Is het niet zeer waarschijnlijk dat vele moeders op deze wijze het slachtoffer worden van de Roomsche dogmatiek?

Wanneer het nu zeker was dat de patiënten de bezwaren van den geneesheer deelden, dan zou men de zaak kunnen betreuren, maar waren er geen rechten gekrenkt; nu het echter vaststaat dat bijna ieder ouderpaar, Katholieken zoowel als andersdenkenden, zal zeggen, wanneer de geneesheer hen voor het vreeselijke dilemma stelt: „in Godsnaam, dokter, red in elk „gevallen de moeder van het gezin!” daar is het dubbel noodzakelijk dat er voor gezorgd wordt dat de beginselen van patiënt en geneesheer dezelfde zijn in deze materie.

Dit moet toch vaststaan; dat geen moeder gedwongen mag worden haar leven te geven voor Katholieke dogma's, wanneer zij zelve niet instemt met die Katholieke zedeleer. De gemoedsbezwaren van den Roomschen geneesheer moet men eerbiedigen, maar men moet tevens er voor waken dat geen andersdenkenden de slachtoffers van die gemoedsbezwaren worden!

Mijns inziens moet ieder geneesheer tijdig aan de aanstaande ouders mededeelen hoe hij voornemens is te handelen wanneer het bewuste geval zich voordoet. Ook de geloovig Katholieke ouders, die de gemoedsbezwaren van den Katholieken geneesheer deelen, moeten in de gelegenheid worden gesteld, een geneesheer te kiezen die handelt naar hun overtuiging. Ik ben zeker dat zeer zelden de ouders voor het dogmatische bezwaar zullen buigen; de natuur gaat boven de leer!

Bestaat er conflict tusschen de niet-Katholieken geneesheer en de geloovig Katholieke ouders, dan zal de dokter bereidwillig het veld moeten ruimen voor een Roomschen collega, wanneer tenminste diens hulp te bereiken is. In de meeste gevallen zal, vooral op het platteland, de geneesheer wel gedwongen zijn hulp te blijven verleen, omdat geen ander geneesheer beschikbaar is. Hij moet zich dan voegen naar den wil der ouders, wier rechten hem heilig moeten zijn, en zal nog trachten te redden wat mogelijk is.

Het conflict tusschen een Katholieken geneesheer en andersdenkende ouders is van veel ernstiger aard. De geneesheer blijft, wegens gemoedsbezwaren, weigeren de vrouw te redden, al smeecken de ouders er om. Wat moeten die ongelukkigen doen? Andere hulp is niet bereikbaar, terwijl bovendien dikwijls de geneesheer hun wordt aangewezen door Armbestuur of ziekenhuis.

Werkelijk, het is dringend noodig dat onze Maatschappij haren invloed in deze krachtig doet gelden. Zulk een toestand mag niet bestendig worden.

Te meer is er „periculum in mora”, nu een clericaal Minister gekomen is met een strafwetnovelle, door welke de gewetensvrijheid van velen onzer wordt belaagd. Zoo is het te hopen dat de Protestantsche meerderheid onzer Volksvertegenwoordigers het den Minister duidelijk zal maken, dat het niet aangaat het grootste deel der Nederlandsche geneeskundigen de keuze te geven tusschen de gevangenis en het handelen in strijd met hun geweten 1).

1) Indien de Strafwetnovelle reeds was aangenomen, dan zou het artikel van Prof. KOUWER voldoende aanwijzingen bevatten om dien Hoogleraar in de gevangenis te brengen.

Laat dan spoedig de „Maatschappij” haar roepstem doen weerklinken die alle geneeskundigen, Katholieken en niet-Katholieken, oproept om met kracht te protesteeren tegen dezen aanslag op de gewetensvrijheid!

Kampen 11 Februari 1905.

J. D. C. KOCH.

HET VEGETARISCH KINDERGESTICHT TE BRESLAU.

In het nummer van 21 Januari komt een berichtje voor van PINKHOF, over bovengenoemd kindergesticht. Niet om den onhoffelijken toon van dit stukje maar vanwege de onjuistheden, die er in voorkomen, voel ik mij genoodzaakt, een en ander daaromtrent mede te deelen en op te merken.

Wanneer ik in mijn herinnering eens naga, wat er over vegetarisme aan de Universiteit werd geleerd, dan was dat ongeveer in den geest van PINKHOF. Toevallig kreeg ik voor eenigen tijd een dictaat in handen over hygiëne (ongeveer 12 jaar oud) en las daarin na, wat de Professor er indertijd van zei. Het was echt satirisch-humoristisch, zonder eenige wetenschappelijke beteekenis. Dat laatste begreep ik *toen* niet, *nu* wel, omdat ik mij daarna met theoretische en practische (quantitatieve) studies, dit thema betreffende, heb beziggehouden. Daardoor ontstond een geheel ander inzicht en ik heb mij afgevraagd, hoe mijn ervaringen en theoretische conclusies zooveel anders konden luiden dan bijv. die van ALBU. Gaarne zou ik, indien de Redactie het veroorloofde, naar aanleiding van dat boek, in dit blad een paar artikels willen schrijven, maar op het oogenblik durf ik niet meer plaatsruimte vragen, moet mij dus beperken tot hetgeen PINKHOF heeft gezegd.

Het gaat niet aan te beweren, dat het gedwongen (aardappel)-vegetarisme (uit nood) van vele proletariërs is: *het vegetarisme*. Meent PINKHOF dat werkelijk (wat haast niet te gelooven is), dan kan men zijn onkunde betreuren. Weet hij daarentegen wel beter, dan is zijn uitspraak omtrent het vegetarisme niet eerlijk.

Wat is nu het geval met Kinderheim?

Prof. JULIUS BARON, hoogleeraar in het Romeinsche Recht te Bonn, overleden 6 Juni 1898, had zijn geheele vermogen nagelaten aan de stad Berlijn, onder voorwaarde, dat de renten zouden worden besteed, om arme, verlaten of weeskinderen yegetarisch te *voeden*. Op raad van VIECHOW weigerde Berlijn, terwijl Breslau het legaat daarna aanvaardde. Het vermogen bedraagt op het oogenblik f 345.495.

Het Bestuur (Curatorium) bestaat uit 3 personen, van wie er 2, zoo mogelijk, erkende voorstanders van het vegetarisme moeten zijn.

Alle voedingsmiddelen, welke niet afkomstig zijn van een gedood dier worden toegelaten, derhalve ook melk, boter, kaas, eieren en honing. Niet gebruikt worden dus: vleesch, visch, vet, enz.

Wanneer de medische wetenschap geen andere proefnemingen op haar geweten heeft, dan die, welke genomen zullen worden onder de bovengenoemde omstandigheden, zou PINKHOF meer recht van spreken hebben. Mij dunkt, dat er dagelijks proeven worden genomen op meeschen, en wel door de medici zelve, die vrijwillig of gedwongen (bijv. door het publiek zelf), allerlei „Neuigkeiten” voorschrijven, zoodat het soms meer den schijn heeft, dat de fabrikanten dan wel de geneesheeren de recepten verordineeren.